



La Clau d'Argent

d'en H.P.
LOVECRAFT

Weird Tales XIII Volum 1 - Gener de 1929

Il·lustració d'en Hugh Rankin - Traducció d'en M. Di Mauro

Estranyes fantasies copsen en Randolph Carter i la clau d'argent en un antic àtic
fou la pista que el dugué a camins prohibits

QUAN en Randolph Carter tenia trenta va perdre la clau de la porta als somnis. Abans d'aquell temps havia compensat la seva vida prosaica amb excursions nocturnes a estranyes i antigues ciutats més enllà de l'espai i a encantadors i increïbles jardins més enllà de mars eteris; però a mesura que la maduresa s'imposà sobre ell, notava que aquestes llibertats s'esmunyien a poc a poc, fins a quedar-se'n completament fora. Ja no podien les seves galeres remuntar el riu Oukranos tot passant les cuculles daurades de Thran ni les seves caravanes d'elefants trepitjar les jungles perfumades a Kled, on palaus oblidats, amb columnes d'ivori entreverat, dormen preciosos i intactes sota la lluna.

Havia llegit massa sobre les coses tal com són i parlat amb massa gent. Filòsofs benintencionats li havien ensenyat a observar les relacions lògiques de les coses i a analitzar els processos que formaven els seus pensaments i fantasies. La sorpresa havia desaparegut i havia oblidat que la vida és només un conjunt d'imatges al cervell, entre les quals no hi ha diferència entre aquelles nascudes dels fets reals i aquelles nascudes dels somnis interiors, sense cap motiu per valorar unes per sobre les altres. El costum li havia repetit a cau d'orella de fer reverència supersticiosa per allò que existeix tangiblement i física i l'havia fet avergonyir en secret de viure dins les visions. Homes savis li digueren que

aquelles fantasies eren ximples i infantils i ell s'ho cregué en veure que ben bé podrien ser-ne. El que no va poder recordar fou que els actes de la realitat són igual de ximples i infantils i, fins i tot, més absurds, ja que els actors persisteixen en pensar-los plens de significat i propòsit mentre el propòsit cec navega sense rumb del res al quelcom i al res un altre cop, sense atendre o conèixer els desitjos ni l'existència de les ments que, per un segon, fulguren de tant en tant en la foscor.

L'havien encadenat a les coses que són i li havien explicat el funcionament d'aquelles coses fins que el misteri havia desaparegut del món. Quan es va queixar i frisava per escapar als regnes del crepuscle, allà on la màgia convertia tots els menuts fragments vívids i les apreciades associacions de la seva ment en panorames d'impressionant il·lusió i insadollable goig, el varen dirigir cap als flamants prodigis de la ciència, instant-lo a trobar la meravella al vòrtex de l'àtom i el misteri a les dimensions del cel. I quan no aconseguí trobar aquests dons en coses amb lleis conegudes i mesurables, li digueren que li mancava imaginació i li sobrava immaduresa, ja que preferia les il·lusions oníriques a les il·lusions de la creació física.

Així que Carter intentà fer com altres feien i fingir que els esdeveniments comuns i les emocions de les ments terrestres eren més importants que les fantasies de les ànimes peculiars i delicades. No va dissentir quan li van dir que el dolor animal d'un porc ferit o d'un llaurador dispèptic a la vida real és més gran que la bellesa sense igual de Narath amb el centenar de portes tallades i les cúpules de calcedònia, que vagament recordava dels somnis; i sota aquella guia va conrear un dolorós sentit de pena i tragèdia.

De tant en tant, malgrat tot, no podia evitar veure com de superficial, voluble i sense sentit són totes les aspiracions humanes i com hipòcritament contrasten els nostres buits

impulsos reals amb aquells ideals pomposos que declarem mantenir. Aleshores havia de recórrer a la rialla educada que li van ensenyar a fer servir contra l'extravagància i l'artifici dels somnis; en veure que la vida diària del nostre món era tan extravagant i artificial i molt menys digna de respecte per la manca de bellesa i l'absurda reticència a admetre la seva carestia de raó i propòsit. D'aquesta manera esdevingué una mena d'humorista, perquè no veia que fins i tot l'humor és buit en un univers sense sentit i privat de qualsevol estàndard real de consistència o inconsistència.

En els primers dies de la seva servitud va recórrer a l'amable fe eclesiàstica que la confiança ingènua dels seus pares li havia fet entranyable, perquè d'allà s'estenien avingudes místiques que semblaven prometre una evasió de la vida. Només en mirar-s'ho de prop va notar la imaginació i la bellesa famolenques, la banalitat avorrida i prosaica, la solemnitat seriosa i les grotesques pretensions que regnaven de manera avorrida i aclaparadora entre la majoria dels seus professors; o sentir plenament la incomoditat amb què intentava mantenir com a fet literal les pors i suposicions ja superades d'una raça primitiva enfrontada a l'ignot. A Carter el fatigava veure com la gent intentava solemnement transformar en realitat terrenal els antics mites que cada pas de la seva lloada ciència desmentia i aquesta seriositat fora de lloc va matar el lligam que podria haver mantingut pels credos antics si s'haguessin limitat a oferir els rituals ressonants i sortides emocionals en la seva veritable aparença de fantasia etèria.

Però quan va estudiar aquells que s'havien desfet dels antics mites, va trobar que eren encara més repugnants que aquells que no. No sabien que la bellesa rau en l'harmonia i que l'encant de la vida no té cap model enmig d'un cosmos sense propòsit, excepte per l'harmonia amb els somnis i sentiments que l'han precedit i cegament han modelat les nostres petites esferes, a partir de la

resta del caos. No veien que el bé i el mal, la bellesa i la lletjor eren només fruits ornamentals de la perspectiva i que el seu únic valor rau en la connexió amb l'atzar que va fer pensar i sentir els nostres avantpassats, on només els petits detalls difereixen en cada ètnia i cultura. En canvi, o bé refusaven aquestes coses o les atribuïen als instints primitius i vagues que comparteixen amb les bèsties i els camperols; així les seves vides eren prolongades immundament en el dolor, la lletgesa i la desproporció, però plenes de l'orgull ridícul d'haver escapat d'alguna cosa no més irracional que aquella que encara els atrapava. Havien intercanviat els falsos déus de la por i la pietat cega per aquells de la llicència i l'anarquia.

En Carter no havia tastat vivament aquestes llibertats modernes; perquè la baixesa i misèria en elles repugnaven un esperit enamorat només de la bellesa, mentre la seva raó es rebel·lava contra la lògica primparada amb què els seus defensors adornaven els impulsos primitius d'una sacralitat arrabassada als ídols que havien rebutjat. Va veure que la majoria, d'igual manera que en el sacerdoci per ells renegat, no podien escapar del miratge on la vida té un sentit més enllà del que els homes somien en ella i no podien abandonar la noció primitiva d'ètica i obligacions més enllà de les de la bellesa, fins i tot quan tota la Natura cridava la seva inconsciència i immoralitat impersonal a la llum de les descobertes científiques. Deformats i fanàtics per il·lusions preconcebudes de justícia, llibertat i coherència, van rebutjar els antics coneixements i les antigues maneres juntament amb les velles creences i tampoc mai es van aturar a pensar que aquests coneixements i aquests tarannàs eren els únics creadors dels seus pensaments i judicis actuals, així com els únics guies i estàndards en un univers mancat de significat, sense objectius fixos ni punts de referència estables. Havent perdut aquests marcs artificials, les seves vides es buidaren de direcció i d'interès dramàtic; fins que, al final, s'esforçaren a

ofegar el seu tedi en l'agitació i la utilitat fingida, el soroll i l'excitació, les demostracions primitives i les sensacions animals. Quan aquestes coses es marcien, decebien o es tornaven nauseabundes per la repulsió, cultivaven la ironia i l'amargor, tot culpant l'ordre social. Mai podien adonar-se que aquells fonaments primitius eren tan movedissos i contradictoris com els déus dels avantpassats i que la satisfacció d'un moment és la ruïna del següent. La bellesa serena i duradora només arriba en somnis i aquest consol el món el va perdre quan, en adorar el que és real, van dilapidar els secrets de la infantesa i la innocència.

Enmig d'aquest caos de buidor i inquietud, en Carter intentava viure com corresponia a un home de pensament agut i bon patrimoni. Amb els seus somnis esvaïts sota el ridícul de l'època, no podia creure en res, però l'amor per l'harmonia el mantenia a prop de les rutes de la seva casta i estament. Caminava impassible per les ciutats dels homes i sospirava perquè cap panorama li semblava totalment real; perquè cada raig de sol groc sobre les teulades i cada visió de places balustrades quan s'encenen els llums al vespre només li recordaven els somnis que havia conegut i li causaven enyor de terres etèries que ja no sabia com trobar. Viatjar era només fer el paperot; fins i tot la Gran Guerra el va commoure poc, tot i que va servir des del principi a la Legió Estrangera de França. Durant un temps va cercar amics, però aviat es va cansar de la cruesa de les seves emocions i de la uniformitat i la mundanitat de les seves opinions. Se sentia vagament content que tots els familiars fossin lluny i cap no hagués contactat amb ell, perquè no haurien pogut entendre la seva vida mental. Més ben dit, només l'avi i el besoncle Christopher podrien i feia molt que eren morts.

Aleshores començà de nou a escriure llibres, havent-ho deixat quan els somnis li fallaren per primera vegada... Però aquí, també, no hi havia satisfacció ni assoliment; ja que el toc de la terra

era a la seva ment i no podia pensar en coses encantadores com havia fet antany. L'humor irònic ensorrava tots els minarets crepusculars que erigia i el terror mundà de la improbabilitat arrencava totes les delicades i extraordinàries flors dels seus jardins de fades. La convenció de la devoció assumida vessava mel·lífluïtat als seus personatges, mentre el mite d'una realitat important i esdeveniments i emocions humanes significatives degradava tota la seva fantasia èpica a al·legories massa evidents i sàtira social de pa sucat amb oli. Les seves noves novel·les van reeixir com les antigues mai ho havien fet; i ja que sabia com havien de ser de buides per aconseguir un ramat buit, les va cremar i deixà d'escriure. Eren novel·les molt elegants, on es reia de forma educada dels somnis que lleugerament esbossava; però veia que la sofisticació les havia deixat sense vida.

VA SER després d'això quan va cultivar la il·lusió deliberada i va exposar-se a les nocions del que és estrany i excèntric com un antídota per a la rutina. Malauradament, la majoria mostraven aviat pobresa i esterilitat; i va veure que les populars doctrines de l'ocultisme eren ermes i inflexibles com les de la ciència i sense ni tan sols el minso pal·liatiu de la veritat per redimir-les. La crassa estupidesa, la falsedat i el pensament confús no són somnis, ni formen cap escapadòria de la vida per a una ment entrenada per sobre d'un llindar. Així que en Carter comprà llibres estranys i cercà homes més profunds i formidables d'erudició extraordinària; aventurant-se en arcs de la consciència que pocs han trepitjat i aprenent coses sobre els secrets abismes de la vida, la llegenda i l'antiguitat immemorial que el van trastornar per sempre més. Va decidir viure en un pla més estrany i va moblar la seva casa de Boston per adaptar-la als estats d'ànims canviants; una habitació per a cadascun, decorada en els colors apropiats, guarnida amb els llibres i objectes

adequats i proveïda amb les fonts de sensacions correctes de llum, calor, so, gust i olor.

Una vegada va sentir parlar d'un home del Sud que era evitat i temut per les blasfèmies que llegia en llibres prehistòrics i tauletes d'argila que passava de contraban des de l'Índia i Aràbia. El va visitar i visqué amb ell tot compartint els seus estudis per set anys fins que l'horror els va sobrepassar una mitjanit a un antic i desconegut cementiri i només un d'ells va sortir-ne d'on dos hi havien entrat. Aleshores va tornar a Arkham, la terrible i embruixada vila dels seus ancestres a Nova Anglaterra, i tingué experiències en la foscor, entre sargues i teulades trontollants de dos vessants, que li feren segellar per sempre certes pàgines del diari del seu forassenyat avantpassat. Però aquests horrors el portaren només fins a la vora de la realitat i no eren de l'autèntic país dels

somnis que havia conegut de jove; així que, en fer cinquanta va perdre l'esperança de trobar repòs o satisfacció en un món que s'havia tornat massa atafegat per a la bellesa i massa prudent per als somnis.

Havent copsat finalment la buidor i la futilitat del món real, en Carter va passar els dies retirat i en records malenconiosos i relligats de la seva joventut plena de somnis. Li semblava força absurd esforçar-se per continuar vivint i va aconseguir d'un conegut de l'Amèrica del Sud un líquid molt curiós per portar-lo a l'oblit sense patir. Tanmateix, la inèrcia i la força del costum el van dur a ajornar l'acció i va vacil·lar indecís entre els pensaments dels vells temps, despenjant les estranyes cortines de les parets i tornant a decorar la casa tal com era durant la seva primera infantesa: vidres de color porpra, mobles victorians i tota la resta.

Amb el pas del temps, arribà gairebé a alegrar-se d'haver-se corregit, ja que els vestigis de la joventut i la seva separació del món feien que la vida i la sofisticació semblessin molt distants i

artificials, tant que un toc de màgia i expectació van retornar als seus somnis nocturns. Durant anys aquells, els seus somnis només havien conegut reflexos distorsionats de les coses quotidianes, com els somnis més comuns coneixen, però ara hi havia tornat un guspireig d'alguna cosa més estranya i salvatge; alguna cosa d'una immanència vagament impressionant que prengué la forma d'imatges tensament clares dels seus dies d'infantesa i li feia pensar en petites coses intranscendents que feia molt temps que havia oblidat. Sovint despertava tot cridant la mare o l'avi, tots dos morts i enterrats fa un quart de segle.

Aleshores, una nit l'avi li va recordar la clau. Aquell vell erudit de cabells grisos, tan real com si fos viu, va parlar llargament i seriosa de la seva antiga nissaga i de les estranyes visions i dels homes sensibles i delicats que la componen. Va parlar del Croat d'ulls de flama que aprengué els secrets salvatges dels Sarraïns que el tingueren captiu i del primer Sir Randolph Carter que va estudiar màgia quan l'Elisabet era reina. Va parlar també de l'Edmund Carter que escapà de poc de ser penjat en la caça de bruixes de Salem i que havia salvaguardat en una antiga capsa una clau grossa d'argent que els avantpassats li llegaren. Abans que en Carter es despertés, el gentil visitant li digué on trobar la caixa; aquella capsa tallada en roure i d'arcaica elegància amb una grotesca tapa que cap mà no havia alçat en dos segles.

La va trobar entre el pols i les ombres del gran àtic, remota i oblidada al fons d'un calaix d'una còmoda alta. Feia més d'un pam per un pam i els tallats gòtics eren tan aterridors que no el sorprenia que ningú, des de l'Edmund Carter, hagués gosat obrir-la. No va fer cap soroll en sacsejar-la, però emanava efluvís d'espècies oblidades que li donaven misticisme. Que contingués una clau era simplement una llegenda borrosa i el pare del Randolph Carter mai va saber que tal capsa existia. Estava recoberta en ferro

rovellat i no hi havia cap mitjà per obrir el formidable pany. En Carter va entendre subtilment que trobaria dins una mena de clau a la perduda porta dels seus somnis, però d'on i com fer-la servir, l'avi no l'hi havia dit res.

Un servent ja vell va forçar la tapa tallada, tot tremolant mentre ho feia perquè unes horribles cares a la fusta envellida l'observaven amb una familiaritat fora de lloc. Dins, embolcallat en un pergamí descolorit, hi havia una clau enorme d'argent desllustrat coberta amb arabescos esotèrics però sense cap explicació llegible a l'abast. El pergamí era voluminós i contenia només estranys jeroglífics en una llengua desconeguda escrita amb un antic càm. En Carter va reconèixer els caràcters com aquells que havia vist en un rotlle de papir concret, que pertanyia al temible estudiós del Sud que havia desaparegut de mitjanit en un cementiri anònim. L'home sempre s'estremia en llegir aquell rotlle, com en Carter s'estremia ara.

Però va netejar la clau i la va mantenir amb ell de nit dins l'aromàtica capsa de roure. Els somnis es tornaran cada cop més vívids i, encara que no li mostraren cap de les ciutats estranyes o increïbles jardins de dies passats, prenen una direcció molt definida amb un propòsit inconfusible. El cridaven a través dels anys i amb les voluntats entrelligades de tots els seus avantpassats l'arrossegaven vers una font amagada i ancestral. Aleshores va entendre que devia tornar al passat i combinar-se amb les coses antigues i dia rere dia recordava els turons del nord on l'embruixada Arkham, el remorós Miskatonic i la remota casa rural de la família.

ENVOLTAT dels colors càlids i melancòlics de la tardor, en Carter va seguir de memòria la vella carretera passant per elegants línies de sinuosos turons i prats envoltats de murs de pedra, valls distants i boscos en pendent, camins

serpentejants i masies arrecerades i els meandres cristal·lins del Miskatonic, travessat aquí i allà per ponts rústics de pedra o fusta. En una corba va veure un grup de roures gegants entre els quals va desaparèixer misteriosament un avantpassat seu fa segle i mig i es va estremir quan el vent bufà intencionalment a través d'ells. Més enllà hi havia la granja en ruïnes de la vella bruixa Goody Fowler, amb les petites finestres malèvols i la gran teulada que gairebé tocava el terra per la part nord. Accelerà el cotxe mentre hi passava i no va amollar fins havent pujat pel turó on la mare i els seus pares havien nascut i on la vella casa blanca encara mirava orgullosa, a l'altra banda del camí, el panorama impressionantment bell del pendent rocós i la vall verdenca, amb les llunyanes cuculles de Kingsport a l'horitzó i besllums de la mar arcaica i plena de somnis en el fons més distant.

Després vingué el pendent més pronunciat on es troba l'antiga finca Carter, que no havia vist en més de quaranta anys. La tarda era ben passada quan va arribar al peu i a la corba a mig camí es va aturar per contemplar el paisatge de camp allargassat, daurat i glorificat per la riuada de màgia dels rajos inclinats del sol ponent. Tota l'estranyesa i l'expectació dels seus somnis recents semblaven presents en aquest paisatge silent i d'un altre món i va pensar en les desconegudes solituds d'altres planetes mentre amb els ulls resseguia la deserta i vellutada gespa brillant i ondulant entre els murs caiguts, les mates de bosc encantat marcant llunyanes línies porpra turó rere turó i l'espectral vall arbrada enfonsant-se en fondalades humides on les aigües degotegen, tot cantussejant i borbollejant, entre arrels inflades i deformes.

Quelcom li va fer sentir que els motors no feien part d'aquest regne que estava cercant, així que va deixar el cotxe a la vora del bosc i, posant-se l'enorme clau a la butxaca de l'abric, pujà el turó caminant. Va quedar completament rodejat pel bosc, encara que sabia que la casa era

sobre un pujol alt on, excepte pel nord, hi havia una clariana. Es va preguntar quin aspecte faria, ja que havia romàs desocupada i desatesa des de la mort del seu estrany besoncle Christopher, trenta anys fa. A la seva infantesa havia gaudit de llargues estades allà i havia trobat meravelles ben estranyes als boscos més enllà de l'hort.

Les ombres creixien al seu voltant puix la nit s'apropava. S'obrí una clariana entre els arbres a la dreta, així que va veure, a través de llegües de prats sota el crepuscle, el vell campanar de l'Església Congregacional de Central Hill a Kingsport; rosat amb el darrer esclat del dia i amb vidres de les petites finestres rodones brillant amb foc reflectit. Aleshores, quan es trobà dins de l'ombra profunda un altre cop, va recordar de sobte que aquella besllum havia de venir dels seus records infantils, ja que la vella i blanca església va ser enderrocada fa molt temps per fer espai a l'Hospital Congregacional. Ho havia llegit amb interès perquè el diari havia informat sobre uns estranys cataus o passatges trobats al turó rocós de sota.

Enmig de la seva perplexitat, una veu aguda tronà i la seva familiaritat el va esparverar de nou, després de tants anys. Old Benijah Corey va ser el jornalier de l'Oncle Christopher i ja era vell inclús en aquelles llunyanes èpoques de les seves visites de nen. Ara hauria de tenir més de cent anys, però aquella aguda veu no podia ser de ningú altre. No podia distingir les paraules, però el to era inconfusible.

I pensar que l'"Old Benijy" encara seria viu!

—Senyor Randy! Senyor Randy! On és? Vol fer morir la Tieta Marthy d'un ensurt? No li ha dit de quedar-se prop al vespre i tornar abans que sigui fosc? Randy! Ran—dyy! . . . Ai, aquest noi! Mai he vist ningú tant trapella... Mira que escapolar-se als boscos! Tant de temps que passa al cau de serps, allà prop de l'estellador! Ei, ei, Ran—dyy!

RANDOLPH CARTER s'aturà en la foscor total i es fregà els ulls amb les mans. Alguna cosa era fora de lloc. Havia estat en algun lloc que no hauria d'haver estat; s'havia desviat massa lluny fins indrets on no pertanyia i ara arribava inexcusablement tard. No s'havia fixat en l'hora que marcava el campanar de Kingsport, encara que l'hagués pogut veure molt fàcilment amb l'allargavistes, però sabia que el seu endarreriment era molt peculiar i sense precedents. No estava segur de portar l'allargavistes a sobre i posà la mà dins la butxaca de la camisa per trobar-lo. No, allà no hi era, però si hi era la clau grossa d'argent que havia trobat en una capsa en algun indret. L'Oncle Chris li havia dit una cosa inusual sobre una vella capsa sense obrir amb una clau dins, però la Tia Martha havia aturat la història abruptament, dient que no era cosa per dir-li a un nen que ja tenia el cap prou ple de fantasies estrafolàries. Va intentar fer memòria d'on havia trobat la clau, però semblava tot massa confús. Suposà que era a l'àtic de la casa de Boston i va recordar vagament subornar en Parks amb mitja setmanada per ajudar-lo a obrir la capsa i no explicar-ho a ningú; però quan ho recordà, la cara d'en Parks li va semblar molt estranya, com si les arrugues de molts anys li haguessin sobrevingut al petit i enèrgic *cockney*.

—Ran—dyy! Ran—dyy! Hola! Randy!

Un fanal de mà va aparèixer pel revolt negre i el vell Benijah sorprengué la figura silenciosa i desconcertada del pelegrí.

—Maleït noi... Aquí és! Que no en té de llengua a la boca, que no respon? Fa mitja hora que el crido, ja m'hauria d'haver sentit fa estona! No sap que la Tieta Marthy passa angúnia si és fora quan es fa fosc? Veurà quan li expliqui a l'Oncle Chris quan torni! Ja hauria de saber que aquests boscos no són lloc per passejar a aquestes hores! Hi ha coses per allà que no fan bé a ningú com ja sabia el meu avi abans que jo. Vingui,

Senyor Randy, o la Hannah no li guardarà més el sopar!

Així que van fer marxar el Randolph Carter carretera amunt on prodigioses estrelles brillaven entre les altes branques tardorenques. I els gossos bordaven mentre la llum groguenca de les finestres de petits vidres brillava en tombar pel camí i les Plèiades centellejaven sobre el pujol descobert on una gran teulada de dos vessants s'alçava negra sobre el tènue ponent. La Tieta Martha era a l'entrada i no va el va renyar gaire fort quan el Benijah va empènyer el trapella dins. Ella coneixia prou bé l'Oncle Chris per esperar-ho ja de l'estirp dels Carter. En Randolph no va mostrar la clau i va sopar en silenci, protestant només quan fou l'hora de dormir. De vegades somiava millor despert i volia fer servir aquella clau.

En Randolph es va aixecar de bon matí i hauria fugit al magatzem de llenya si l'Oncle Chris no l'hagués assegut per la força a la taula per esmorzar. Va mirar impacient al voltant de l'habitació de sostre inclinat amb la catifa teixida i les bigues i els pals cantoners al descobert i va somriure només quan les branques de l'hort fregaren els petits vitralls emplomats de la finestreta del darrere. Els arbres i els turons eren prop d'ell i formaven les portes d'aquell regne intemporal que era el seu autèntic país.

Aleshores, quan el deixaren lliure, va buscar a la butxaca de la camisa la clau i, estant-ne segur de tenir-la, va saltar a través de l'hort fins al puig de més enllà, on el turó boscós tornava a enfilarse per sobre inclús del pujol sense arbres. El terra del bosc era molsós i misteriós i grans roques plenes de líquens apareixen aquí i allà a la llum tènue com monòlits druídics entre troncs inflats i retorçats d'un bosc sagrat. Durant la pujada, en Randolph va travessar un rierol remorós i, una mica més enllà, unes cascades que cantaven

encanteris rúnics als faunes, sàtirs i dríades amagats.

Aleshores va arribar a l'estranya cova en el pendent del bosc, el temut "cau de les serps" que la gent del poble defugia i que el Benijah li va advertir, un cop i un altre, d'evitar-lo. Era profund; molt més del que ningú, excepte en Randolph, sospitava ja que el noi havia trobat una esquerra en el racó més llunyà i fosc que duia a una gruta encara més gran — un lloc sepulcral i inquietant on les parets de granit oferien una curiosa il·lusió d'artifici conscient. En aquest cas hi va entrar de quatre grapes com altres vegades, il·luminant el camí amb llumins de la capsa de mistos pispada de la sala d'estar i obrint-se camí per l'escletxa final amb una impaciència que ni ell mateix era capaç d'entendre. No podia explicar per què s'apropà al mur oposat tan confiadament o perquè va treure instintivament la clau grossa d'argent com ho va fer. Però continuà endavant i aquella nit, quan va tornar ballant a casa, ja no oferí cap excusa per la tardança ni va fer el mínim cas dels retrets que li feren per ignorar completament els tocs de corneta a l'hora de dinar.

* * * * *

ARA, TOTS els familiars llunyans d'en Randolph Carter estan d'acord que alguna cosa esdevingué quan tenia deu anys que incrementà la seva imaginació. El seu cosí advocat, l'Ernest B. Aspinwall de Chicago i 10 anys més gran que ell recorda clarament un canvi la tardor de 1883. En Randolph havia estat fascinat amb escenes fantàstiques que pocs altres podrien haver contemplat i més estranyes eren encara algunes de les qualitats que va mostrar respecte a les coses mundanes. Semblava, al capdavant, haver guanyat el do de la profecia i reaccionava de manera inusual a les coses que aleshores semblaven insignificants, però que temps després venia justificat aquell impacte singular. En les dècades

posteriors a mesura que nous invents, nous noms i nous esdeveniments s'afegien un per un al llibre d'història, la gent recordava de tant en tant i amb sorpresa com en Carter, anys abans, havia deixat caure alguna paraula despreocupada amb alguna connexió evident vers el futur llunyà. Ell mateix no entenia aquelles paraules, ni sabia per què coses concretes el feien sentir emocions concretes; però imaginava que algun somni oblidat n'era el responsable. Ja l'any 1897 es va esblair quan un viatger mencionà la vila francesa de Belloy-en-Santerre i els amics recordaren que allà va ser mortalment ferit el 1916, mentre servia amb la Legió Estrangera durant la Gran Guerra.

Els familiars d'en Carter en parlen molt d'aquestes coses, ja que, de fa poc, es troba desaparegut. El vell i menut servent Parks, que per anys havia suportat pacientment les seves fantasies, el va veure per últim cop el matí que agafà tot sol el cotxe amb una clau que recentment havia trobat. En Parks l'ajudà a obtenir la clau que era dins d'una antiga capsa i es va sentir inusualment afectat per les grotesques figures tallades en ella i també per alguna altra peculiar qualitat que no va saber anomenar. Quan el Carter se'n va anar va dir que anava a visitar el seu país ancestral prop d'Arkham.

A mig camí de la muntanya d'Elm, de camí a les runes de l'antiga finca Carter, van trobar el seu cotxe aparcats curiosament al costat de la carretera i, a l'interior, es troba la perfumada capsa de fusta tallada que va esborronar els camperols que se'l trobaren. La capsa només contenia un peculiar pergami amb uns caràcters que cap lingüista ni paleògraf ha estat capaç de desxifrar o identificar. La pluja va esborrar fa temps qualsevol possible petjada, però els investigadors van parlar sobre indicis de trasbals entre les bigues caigudes de la finca Carter. Van afirmar que algú havia estat remenant les runes en un període no gaire distant. Van trobar entre les roques del bosc, al costat del

turó proper, un mocador blanc comú que es va identificar com pertanyent a l'home desaparegut.

S'ha parlat de repartir el patrimoni d'en Randolph Carter entre els seus hereus, però m'hi oposaré fermament, ja que no crec pas que sigui mort. Hi ha plecs al temps i a l'espai, de visions i realitats, on només un somiador hi pot extravagar i per allò que conec d'en Carter penso que simplement ha trobat un camí per travessar aquells laberints. Si algun dia tornarà o no, ja no ho sé dir. Volia les terres dels somnis que va perdre had lost i anhelava aquells dies de la seva infantesa. Aleshores va trobar la clau i, d'alguna manera, crec que va saber-ne fer ús per al seu insòlit profit.

Li preguntaré quan el vegi, ja que espero trobar-me'l aviat en una ciutat de somni que tots dos solíem rondar. S'ha escampat el rumor que a Ulthar, més enllà del riu Skai, hi regna un nou monarca al tron d'òpal d'Ilek-Vad, aquella fantàstica ciutat de torrellons sobre els penya-segats buits de vidre que dominen el mar crepuscular, on els barbuts i escatats Gnorri construeixen els seus singulars laberints. I crec saber com interpretar aquest rumor. Sens dubte, espero impacientment poder veure aquella enorme clau de plata, ja que en els seus esotèrics arabescos queden simbolitzats tots els objectius i misteris d'un cosmos cegament impersonal.

L'obra d'en H.P. Lovecraft publicada fins al 1929, com "*The Silver Key*", es troba en domini públic tant als Estats Units, havent passat més de 95 anys de la seva primera publicació, com a la Unió Europea, havent passat més de 70 anys de la mort de l'autor.

Weird Tales és una marca registrada dels seus propietaris, però les revistes *Weird Tales* publicades fins al 1929 es troben en domini públic als Estats Units i a la Unió Europea, havent passat més de 95 anys de la seva publicació.

La traducció al català de "*The Silver Key*" d'en H.P. Lovecraft és © 2025 per M. Di Mauro s'ha llicenciat sota [Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International](#)



v1.0.4. 2025-05-31

Have A New Skin!

WRINKLES GONE! FRECKLES GONE!

In 3 Days! With New German Method!
On Any Part of Face, Neck or Body

Read Our Free Offer Below: Here is the most astonishing, yet simple discovery in the history of beauty culture for women and men, young and old, who wish to get rid of disfiguring facial blemishes and have a new soft, smooth skin and beautiful complexion. It is different from anything you have ever tried or heard of. Harmless, easy, and quick! All explained in a new FREE treatise on skin imperfections and how to have "Beautiful New Skin in 3 Days." Learn this secret method yourself, at home. Come forth with an amazing new skin, beautiful youth-like complexion and astonish and captivate friends. Send no money—just name and address and FREE treatment will be sent to you by return mail, postpaid. Address

MARVO, Dept. 324-E
1700 Broadway New York, N. Y.

BLACKHEADS

PIMPLES



How to Obtain A Perfect Looking Nose

My latest improved Model 25 corrects now ill-shaped noses quickly, painlessly, permanently and comfortably at home. It is the only noseshaping appliance of precise adjustment and a safe and guaranteed patent device that will actually give you a perfect looking nose. Write for free booklet which tells you how to obtain a perfect looking nose. M. Trilety, Pioneer Noseshaping Specialist, Dept. 3191, Binghamton, N. Y.



LOVE EXPLAINED!

The Mystery Revealed
Startling unashamed advice. Dr. Cowan's BOOK—"THE SCIENCE OF A NEW LIFE"

TELS ABOUT: Sex Appeal, Choosing a Mate, Blissful Marriage, How Babies Are Conceived and Born, Birth Control, Sex Diseases, 220 finely illustrated pages. Free! 2 Marasmet 25-page books. Send No Money. Pay postman \$2.45 plus postage on delivery of 3 books. OGILVIE PUB. CO., 57 Rose St., New York, Dept. 113

X-RAY KATHOSCOPE. Pocket Detector. Everybody wants it. See your best girl and all she's doing. No one knows; you see everything. Periscope operates in all climates; lasts lifetime; ready for use. Made of hard rubber. \$1.00 cash with order for this wonderful instrument and 8 astonishing French pictures.

KATHOS CO., P. O. Box 8302, City Hall Post Office, New York City

ASTHMA

Hay fever and chronic Bronchial coughs yield immediately in many instances to Dr. Johnson's "Garden Oils." Send stamp for particulars. Dr. Johnson, Beach St., West Haven, Conn.

MAGIC

Dice, \$5.00; Cards, \$1.25; Inks, \$1.50; Magic Fluid for Transparencies, \$3.00; Silck Ace Cards, \$1.25; Factory Readers, \$1.00. Sales Boards, etc. Catalog 10c. CENTRAL NOVELTY COMPANY, 740 W. Madison St., Chicago, Ill.